

Sygn. akt I ACa 1133/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Prezes SA Andrzej Niedużak
Sędziowie:	SSA Walter Komorek SSA Beata Wolfke - Kobzar (spr.)
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2014 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) Sp. z o.o. we W.**

przeciwko **W. B.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 30 maja 2014 r. sygn. akt X GC 573/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego 966,18 zł kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. we W. dochodził od pozwanego W. B. zapłaty 135.782 zł z odsetkami tytułem kary umownej za odstąpienie od zawartej przez strony 14.06.2011 r. umowy sprzedaży dwóch podwozi samochodowych.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu upominawczego pozwany domagał się oddalenia powództwa zarzucając, że to on jako pierwszy skutecznie odstąpił od umowy, ponieważ powód nie wywiązał się z podjętych w niej zobowiązań. Z ostrożności wnosił o miarkowanie kary.

Sąd Okręgowy ustalił:

Chcąc skorzystać z dofinansowania z funduszy europejskich pozwany 14.06.2011 r. zawarł z powodem umowę na zakup 2 sztuk podwozi (...) za 85.000 euro każdy.

Cenę miał uregulować w dacie płatności faktury, lecz nie później niż przed odbiorem. Na zabezpieczenie wpłacił zadatek w wysokości 40.000 zł.

Dostawa miała nastąpić do 16.12.2011 r.

W razie opóźnienia w odbiorze powyżej 4 tygodni powód był uprawniony do odstąpienia od umowy i naliczenia kary umownej po 350 zł za każdy dzień opóźnienia co do każdego z pojazdów i przy zatrzymaniu zadatku (pkt 4.2). Analogicznie postanowiono na wypadek opóźnienia powoda w dostarczeniu podwozi (pkt 4.3).

W razie odstąpienia od umowy każdej ze stron należała się kara w wysokości 20% wartości umowy (Sąd Okręgowy błędnie przytoczył numerację postanowień, co Sąd Apelacyjny skorygował).

Powód był zobowiązany do powiadomienia pozwanego na piśmie o dokładnej dacie wydania pojazdu z co najmniej trzydniowym wyprzedzeniem, zaś przejęcie pojazdu miało nastąpić na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego podpisanego przez obie strony (pkt 5.5).

Za dzień wykonania umowy przez powoda uważano termin podstawienia pojazdu do odbioru. Warunkiem wydania było otrzymanie pełnej ceny (pkt 14.1).

Jednym z potencjalnych dostawców specjalistycznej zabudowy pojazdów była spółka (...) w K. i ta Spółka została wybrana przez pozwanego.

W dniu 29.09.2011 r. spółka (...) przygotowała projekt umowy o wykonanie wiertnic, przyczepy i zabudowy hakowej podwozi.

Powód z zasady transportuje podwozia do firmy zabudowującej. Zabudowa jest niezbędna dla rejestracji pojazdu.

W dniu 8.11. spółka (...) odebrała dostarczone przez powoda podwozia i 10.11.2011 r. wystawiła dla pozwanego fakturę zaliczkową z terminem płatności 24.11.2011 r. Zasadniczo powód winien fakturować podwozia bezpośrednio po przekazaniu pojazdów firmie zabudowującej, w praktyce wystawia faktury po zabudowie. Tu wystawił faktury na każde podwozie 2.12.2011 r.

Zakup pojazdów miał nastąpić ze środków unijnych, co wiązało się z rygorami czasowymi. W końcu stycznia 2012 r. pozwany nie był w stanie złożyć stosownych dokumentów w Urzędzie Marszałkowskim, co zagrażało utratą dotacji i powód zrezygnował z całego projektu.

Następnie 25.01.2012 r. złożył firmie (...) oświadczenie o odstąpieniu od umowy o zabudowę, na co ta odpowiedziała, że zabudowę już wykonała.

Powód zakwestionował odstąpienie przez pozwanego od umowy dostawy podwozi i wezwał do zapłaty należności z wystawionych faktur, następnie pozwany wskazał, że przyczyną odstąpienia było przekazanie pojazdów bezpośrednio (...) Zażądał zwrotu podwójnego zadatku.

Pismem z 06.04.2012 r. powód odstąpił od umowy sprzedaży podwozi i wezwał do zapłaty kary.

Przy takich ustaleniach, kwalifikując umowę stron jako umowę sprzedaży, Sąd Okręgowy uznał, że nie zaistniały okoliczności uprawniające powoda do odstąpienia od umowy. Zdaniem Sądu, pozwany nie popadł w opóźnienie w odbiorze pojazdów, ponieważ powód nie dopełnił obowiązku powiadomienia pozwanego o dacie wydania i nie sporządzono protokołu zdawczo-odbiorczego, a dostarczenie pojazdów spółce (...) uniemożliwiło pozwanemu sprawdzenie zgodności

z zamówieniem, nadto powód nie wykazał upoważnienia spółki (...) do odbioru. Sąd uznał, że dostarczenie pozwanemu faktury z 30.11.2011 r. nie było tożsame z zawiadomieniem go o przekazaniu pojazdów firmie zabudowującej.

Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę na wymóg formy pisemnej dla ważności zmian i poprawek w umowie. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że to powód nie wykonał należycie umowy.

Sąd I instancji wskazał też, że faktyczną przyczyną odstąpienia powoda od umowy było niezapłacenie ceny, a nie zwłoka w odbiorze podwozi, co dodatkowo wyklucza naliczenie kary umownej wobec niedopuszczalności jej zastrzeżenia dla świadczeń pieniężnych.

Wyrokiem z 30.05.2014 r. Sąd Okręgowy powództwo oddalił.

Powód zaskarżył wyrok, wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie żądań pozwu.

W apelacji zarzucił:

1. naruszenie art. 77 § 1 kc i art. 76 kc przez przyjęcie, że formę pisemną dla zawiadomienia o przedstawieniu pojazdów do odbioru zastrzeżono pod rygorem nieważności,

- naruszenie art. 483 kc w zw. z art. 535 kc i art. 155 § 2 kc przez przyjęcie, że kara umowna dotyczyła niewykonania zobowiązania pieniężnego, choć zastrzeżono ją za zwłokę w odbiorze, będącym obowiązkiem powoda,

3. naruszenie art. 354 § 1 i 2 kc przez jego pominięcie w ocenie stanu faktycznego,

4. naruszenie art. 233 kpc przez ustalenie, że powód pozostawał w zwłoce ze swoim świadczeniem mimo, że pozwany nie uiścił ceny; przez uznanie za wiarygodne oświadczenia pozwanego, że nie mógł dotrzymać terminu przedstawiania dokumentów w Urzędzie Marszałkowskim oraz przez uznanie wbrew korespondencji elektronicznej pozwanego z (...), że powód miał pozwanemu umożliwić oględziny pojazdów przed odbiorem.

Powód szeroko umotywowwał zarzuty apelacyjne.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zażądał kosztów postępowania apelacyjnego.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, niemniej ustalenia faktyczne i rozważania Sądu Okręgowego wymagają korekty z uwagi na brak koniecznej precyzji, będącej zresztą po części skutkiem braku precyzji w umowie stron i niekonsekwencji powoda.

W pkt 3.4 umowy zapisano, że wydanie oraz przejęcie własności przedmiotu umowy nastąpi dopiero po zapłaceniu ceny. Z kolei w pkt 5.2 i 5.3 jest mowa odpowiednio o wydaniu i przejęciu pojazdów (za protokołem zdawczo-odbiorczym), zaś w pkt 5.4 przejście korzyści, obciążeń i ryzyk powiązane z wydaniem, a nie z odbiorem, który powód traktuje jako odrębną czynność. Również obowiązek zapłaty dochodzonej w niniejszej sprawie kary wiążano z opóźnieniem w odbiorze.

Jednocześnie, popadając w niekonsekwencję i sprzecznie z pkt 3.4, mimo niezapłacenia przez pozwanego ceny, powód utrzymywał, że wydał mu pojazdy (do rąk firmy (...)), co zobowiązywało pozwanego do odbioru.

Kolejnym przejawem niekonsekwencji powoda jest stwierdzenie w pozwie, że odstąpił od umowy ze względu na zwłokę w zapłacie ceny, przy jednoczesnym twierdzeniu, że kary umownej dochodzi wobec opóźnienia w odbiorze, z czym w umowie wiążano karę.

Sąd Okręgowy ustala natomiast, że 8.11.2011 r. spółka (...) sp. z o.o. odebrała podwozia od powoda, przy czym powód w toku sprawy podniósł, że była przez pozwanego upoważniona do odbioru (choć wedle umowy ani wydanie ani odbiór nie miały nastąpić bez uprzedniej zapłaty ceny).

W zamiarze uporządkowania i skorygowania powyższych nieścisłości Sąd Apelacyjny dokonał samodzielnej analizy umowy stron oraz jej celowościowej i funkcjonalnej wykładni i w jej wyniku doszedł do następujących wniosków:

Podstawowym obowiązkiem powoda było podstawienie pozwanemu pojazdów do odbioru, co było tożsame z wykonaniem umowy (pkt 14.1 umowy), po czym miała nastąpić zapłata ceny, warunkująca ich wydanie pozwanemu za jednoczesnym odbiorem, udokumentowanym stosownym protokołem zdawczo-odbiorczym.

Jeśli tak, czynności przekazania pojazdów spółce (...), która bezspornie nastąpiła bez zapłaty ceny pojazdów, nie powinien być powód podjąć w zamiarze ich wydania, a co najwyżej ją traktować jako podstawienie do odbioru (i wydania)

w rozumieniu pkt 14.1, oczywiście gdyby stało się to za zgodą pozwanego. Powód jednak nie wykazał, by pozwany polecił mu podstawić pojazdy w siedzibie tej Spółki w celu ich zabudowy. Nie wykazał też, by pozwany godził się na ich wydanie

i jednoczesny odbiór przez spółkę (...), bez wcześniejszego pisemnego zawiadomienia, do którego obligował pkt 5.2 umowy. Jednocześnie powód

nie twierdził, by odstąpił od wymogu uiszczenia ceny przed wydaniem pojazdów pozwanemu bądź upoważnionej przez niego osobie. Przeciwnie, w kierowanym do pozwanego piśmie z 8.02.2012 r. powód wzywał do natychmiastowej zapłaty ceny

i niezwłocznego odbioru, choć – jak wskazywano – zgodnie z pkt 3.1 i 3.4 umowy zapłata na rachunek bankowy miała wyprzedzać odbiór.

Wbrew stanowisku powoda, w żadnym razie nie można przyjąć, by wystawienie pozwanemu 10.11.2011 r. faktury pro forma przez spółkę (...) odniosło skutek zawiadomienia, o którym traktuje pkt 5.2. Nie można przypisać takiego skutku również fakturze wystawionej pozwanemu przez powoda

prawie miesiąc później, gdy już 8.11.2011 r. powód przekazał pojazdy bez porozumienia z pozwanym spółce (...) w celu zabudowy, skoro przedmiotem wydania / odbioru miały być pojazdy przed zabudową, a oczywistym celem protokolarnego przekazania przedmiotu sprzedaży z udziałem stron lub osób przez nie upoważnionych jest potwierdzenie spełnienia świadczenia sprzedawcy i ocena zgodności z umową.

W świetle powyższych rozważań stwierdzić należy, że z odstępstwem od zredagowanej przez siebie, wiążącej strony umowy powód w istocie wydał pojazdy spółce (...) w celu zabudowy, czym uniemożliwił pozwanemu odbiór przedmiotu sprzedaży w pierwotnej postaci.

W konsekwencji nawet, jeśli – jak powód twierdzi – działał wedle domniemanej woli pozwanego i w jego interesie ekonomicznym, nie może być mowy o jego zwłoce

w odbiorze i dochodzonym w niniejszej sprawie roszczeniu o zapłatę kary zastrzeżonej na wypadek odstąpienia od umowy z tej przyczyny.

Ocena skuteczności oświadczeń stron o odstąpieniu od umowy jest więc zbyteczna dla rozstrzygnięcia sprawy. Wystarczy zauważyć, że na wypadek odstąpienia od umowy przez sprzedawcę z powodu zwłoki kupującego w zapłacie ceny nie zastrzeżono kary umownej.

Obojętne dla wyniku rozpoznawanej sprawy są również objęte zarzutem apelacyjnym okoliczności dotyczące formalnej strony udziału pozwanego w programie finansowanym ze środków europejskich.

Powyższe motywy przesądziły o oddaleniu apelacji na podstawie art. 385 kpc

i obciążeniu powoda kosztami dojazdu nieprofesjonalnego pełnomocnika pozwanego na rozprawę apelacyjną (art. 98 § 1 i § 2 kpc).

MR-K